

sait faik

şahmerdan
lüzumsuz adam

öykü

BİLGİ YAYINEVİ

Şahmerdan-Lüzumsuz Adam
Bilgi Yayınevi'nin 2001'de yayımlanan
14. baskısı esas alınarak hazırlanmış,
dipnotlarla zenginleştirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Şahmerdan

Şahmerdan	9
Çelme	16
Kaşıkadasi'nda	26
Mahpus	38
Bir Define Arayıcısı	47
Projektörcü	58
Francala mı, Ekmek mi?	65
Paşazade	71
Krallık	75
Çöpçü Ahmet	80
Köye Gönderilen Eşek	85
Zemberek	92
Alt Kamara	99
Satılık Dünya	103
Köy Hocası ile Sığırtmaç	109
Şeytanminaresi	114
Bekâr	119
Beyaz Pantolon	130
Bir Kadın	141

Lüzumsuz Adam

Lüzumsuz Adam	149
Ben Ne Yapayım?	162
Birahanedeki Adam	167
Mürüvvet	172

İp Meselesi	182
Menekşeli Vadi	189
Bizim Köy Bir Balıkçı Köyüdür	198
Kaçamak, Papağan, Karabiber	208
Bacakları Olsaydı	219
Ayten	225
Papaz Efendi	231
Bir Külhanbey Hikâyesi	242
Kameriyeli Mezar	248
Hayvanca Gülen Adam	257
Sait Faik Abasıyanık	
<i>Nurullah Ataç</i>	265
Hikâye Gibi	
<i>Ferit Edgü</i>	267

ŞAHMERDAN

ŞAHMERDAN¹

Şahmerdan kurulduğu zaman bir giyotin ha-
liyle meydana çıkıvermişti. Direkler hazırды. Bi-
rer birer güçlkle iskelenin altına yerleştirildi.

Üstüne boynundan geçen düğmesiz bir hey-
be sırtını hatırlatan yamalı ve partial bir yelek
–yelekten çok hırkaya benzeyen bir şey– geçir-
miş; ellilik, kır saçlı, fakat dinç, okkalı bir adam
bağırды:

–Salih, Abdurrahman, Şaban, Ali... Hadi ço-
cuklar!

Şahmerdanın bin kiloluk ağırlığının inip
kalktığı iki ucu boş bırakılmış direklerin iki ta-
rafına, Salih ve Şaban... diye bağırıldığını duyar
duymaz, iki adam koşarak gelip oturdu.

Heybeden yapılmış partial² yelekli, şahmer-
dan makinesinin üstüvanesine³ sarılmış demir
telin ucuna geçti. Dört hamlacı⁴ ise ağır ağır, is-

1) Şahmerdan: Herhangi bir yapının kazıklarını çakmaya
yarayan düzenek.

2) Partial: Yıpranmış, eskimiş.

3) Üstüvane: Silindir, sütun.

4) Hamlacı: Sandal veya kayıklarda kürek çeken kimse,
kayıkçı.

kelenin direklerini, sudaki balıkları seyrede ede, eğlene eğlene makinenin kollarına yapıştılar.

“Şahmerdanın buharla işleyeni iki yüz, üç yüz, beş yüz kilo ağırlığı iki nefeste yukarıya kaldırır. Fakat dört kişi bu bin kiloyu makinenin büyük ve küçük çarkı sayesinde ancak işletebilirler. Ağırlığı yukarıya çekmek için en aşağı on beş dakika çalışmak lazımdır. Saatte bir de on beş dakika mola vermeden çalışmaya imkân yoktur. Bir liraya bu iş görülmez, görülmez ama, zamanlar kötü birader. Ben Karahisarlıyım. Dalgıçlıktan tut da tersaneye kadar girmediğim deniz kapısı kalmadı. Hepsinden biraz çakarım...”

—Hadi çocuklar!

Biri çok sarışın, narin bir adamdı. Ötekisi uzun boylu, esmer ve sıska... Bir tanesi kısa boylu, kalın enseli ve zaman zaman birdenbire kızaracağı yerde sararan bir şişman. Dördüncüsü de her gün tesadüf edilen hamallar gibi alelade, hiç kuvvetli gözükmediği halde yorulmaz birisi.

Şimdi bu dört amele var kuvvetleriyle çalışıyorlardı.

Sarışın, narin, uzun boylu amele ile şişman, kalın enseli bir arada, diğer ikisi de, makinenin öbür kolunda idiler. Bin kilo iki kalasın arasında ağır ağır şahmerdanın ta tepesine kadar çıkıyor, sonra dipte oturan ve ağırlığın aralarında gidip geldiği iki direği sımsıkı iplerle tutanlardan biri;

—Hoooo! diyordu.